بسم الله الرحمن الرحيم

"Onlar hâlâ cahiliye hükmünü mü istiyorlar?
Kesin bilgiyle inanan bir topluluk için hükmü,
Allah'tan daha güzel olan kimdir?

(5 Maide/50)

NEDÂ

Yayın No: 4

Kitabın Adı: *Cahiliye Toplumunun Özellikleri*

Yazar: *Muhammed bin Abdulvehhav*

Tercüme: *Erhan Okumuşlar*

Tashih&Redakte: *Abdullah Yıldırım*

Kapak Tasarım: *Mali*

Baskı Yeri: *Konya*

Baskı Tarihi: *Haziran/2011*

Cilt: *Göksu Cilt Evi (332 342 02 07)*

Baskı: *Form Ofset (332 342 01 28)*
Yeni Matbaacılar Sitesi
Yayın Cad. No: 68

GENEL DAĞITIM

ME'VA KİTAP

0 332 350 63 62

KONYA

Cahiliye Toplumunun Özellikleri

Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab

İLETİŞİM

Tel: 0554 511 63 56

Hutbetul Hace

Hamd, ancak Allah içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah kimi hidayete erdirirse onu saptıracak yoktur, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Allah'tan başka ilâh olmadığına şehâdet ederim. O, tektir ve ortağı yoktur. Ve şehâdet ederim ki, Muhammed O'nun kulu ve Resûlüdür.

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلا تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ}

"Ey iman edenler! Allah'tan sakınılması gerektiği gibi sakının. Sizler, kesinlikle müslüman olarak ölün." (3/Ali İmran 102)

{يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا}

"Ey insanlar! Sizi tek bir nefisten yaratan, ondan eşini var eden ve o ikisinden birçok erkekler ve kadınlar vücuda getirip (dünyanın dört bir tarafına) yayan Rabbinizden (emir ve nehiylerine riayetsizlikten) sakının! Adını anarak birbirinizden dilekler dilediğiniz Allah'tan ve sıla-i rahmi kesmekten korkun. Hiç şüphesiz ki O, sizin üzerinize Rakîb'tir. (En ince ayrıntısına kadar her halinizi daima gözetendir.)" (4 Nisa/1)

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا (*) يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا}

"Ey iman edenler! Allah'tan (emir ve nehiylerine riayetsizlikten) sakının ve doğru olan sözü söyleyin ki Allah, yaptığınız amelleri kabul etsin ve günahlarınızı affetsin! Allah ve Rasulune itaat eden, elbette

ki bütün büyük emel ve beklentilerini elde etmiştir." *(33 Ahzab/70,71)*

En doğru söz, Allah'ın kelamı ve en mustakim yol, Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in rehberlik ettiği yoldur. Yoldan saptıran en şerli şeyler, dinde sonradan çıkarılan şeylerdir. Dinde sonradan çıkarılan her şey bid'attir. Her bid'at sapkınlıktır. Ve hiç şüphesiz ki, her sapkınlık azaba mustehaktır.

Takdim

"İnsanlar tek bir ümmetti. Ayrılmaları üzerine Allah, rahmetinin müjdecileri ve azabının habercileri olmak üzere peygamberler gönderdi ve beraberlerinde hak ile kitap indirdi ki insanların aralarında ihtilaf ettikleri şeyler hakkında hakem olsun… (2 Bakara/213)

İnsanlar tek bir ümmet, tek bir milletti ve izledikleri yol, tek bir yoldu. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın, ataları Âdem *(aleyhisselam)* ile kendilerine gösterdiği, yalnız Allah'a ibadet etmeyi ve şeytandan kaçınmayı gerekli kılan Tevhid yolu… Daha sonra insanlar çoğalıp yeryüzüne dağılınca kendilerine gelen vahiyden uzaklaşıp Tevhid konusunda ihtilafa düştüler ve Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* onlara kendi içlerinden peygamberler ve beraberlerinde kitap gönderdi ki anlaşmazlığa düştükleri konularda hakem olsun. İnsanlar da o peygamberlere itaat etsin ki doğru yola ulaşabilsinler. Ancak insanların birçoğu peygamberlerin davetinden yüz çevirdiler ve şeytanın kendilerine süslediği sapkın yollara girdiler. Bu yolları nesilden nesile

miras olarak bıraktılar. Her nesil miras aldığı bu sapkın yolun sapkınlığını artırarak ve sayısını çoğaltarak kendinden sonraki nesillere miras bıraktı.

Diğer taraftan Rasullerin davetine icabet edip onlara itaat eden, yalnızca Allah'a kulluk edip onun dışında ibadet edilenlerin tümünden yüz çeviren bir topluluk ise Allah'ın hidayetine mazhar oldu ve bu hidayet yolunu kendinden sonraki nesillere hiçbir şey eksiltmeden veya eklemeden miras bıraktı…

"Elif, Lâm, Râ. (Bu Kur'an), Rablerinin izniyle insanları karanlıklardan aydınlığa, yani her şeye galip ve övgüye lâyık olan Allah'ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitaptır." (14 İbrahim/1)

Evet, Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* gönderdiği kitabında yolların en güzelini, en temizini, şereflilerin yolu olan İslam dinini, hiçbir eksiklik bırakmamak kaydı ile açıkladığı gibi zalimlerin, fasıkların ve kâfirlerin yollarını da en açık şekliyle ifade etmiştir. Kendilerine yazık edenlerin yolları da net bir şekilde tarif edilmiştir.

Cennete ulaşacak olan yolun yolcuları, üzerinde bulundukları yolun doğruluğunu Güneş gibi apaçık görecekleri gibi cehenneme uzanan

yolların karanlıklarını da gecenin gündüzü bürüyüp kararttığı gibi göreceklerdir. Her ne kadar görünüşte isteyen istediği yola girebilmekte özgürmüş gibi görünse de yolun sonunda kendisini bekleyen sonucu seçme özgürlüğü yoktur. Ya ebedi cennet ve Rabbinin hoşnutluğu ya da azabı kemiklere işleyen ebedi cehennem ve Âlemlerin Rabbinin gazabı…

"Kendisi için doğru yol belli olduktan sonra kim Peygamber'e karşı çıkar ve müminlerin yolundan başka bir yola giderse, onu o yönde bırakırız ve cehenneme sokarız. O ne kötü bir yerdir." (4 Nisa/115)

Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın buyurduğu gibi hayra giden yol tek bir tanedir. Alternatifleri olmayan, sağa sola sapağı, kestirmesi olmayan dümdüz tertemiz, pürüzsüz, aydınlık içerisinde… Fakat Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın kendisinde bir hayır görmediği zalimlerin yolları ise pek çoktur. Farklı dillerden, ırklardan, kültürlerden, sistemlerden, farklı metotlarla, farklı düşüncelerle, bizim adına "din" dediğimiz, onların ise "yaşantı modeli" veya "hayat tarzı" diye isimlendirdikleri birbirinden farklı pek çok yollar… O yolların yolcuları farklı yol-

lardan da olsa aynı hedefe varacak aynı akıbete ulaşacaklardır.

Kullarına karşı çok merhametli olan Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* Kuran'da müminlerin yolunu açıkladığı gibi suçluların yollarını da açıklamış ve zihinlerde herhangi bir şüpheye yer bırakmamıştır.

"Böylece suçluların yolu belli olsun diye ayetleri iyice açıklıyoruz." (6 Enam/55)

Suçluların yolunun açıkça belli olması, müminlerin yolunun daha net bir şekilde belli olması için bir zorunluluktur. Zira küfrün, kötülüğün ve suçun açığa çıkarılması, bunların zıddı olan imanın, hayrın ve iyiliğin netleşmesini sağlayacaktır.

Ayrıca, müminlerin yolu ve suçluların yolu iyice tanınmalıdır ki müminler ile kâfirler arasındaki ayırıcı özellikler belli olsun. Suçluların yollarının belirlenmesindeki zorunluluk Müslüman'ın hayatının her alanında karşısına çıkacak olan sıkıntı ve zorlukları aşmasında bir mihenk taşı olacaktır. Bu suretle hem kendi yolunun doğruluğunda bir şüpheye düşmeyecek, hem de düşmanlarının yollarının ne denli ka-

ranlık ve sapkınlık içerisinde olduğunu yakinen anlayacaktır.

Suçluların yolunun öğrenilmesi günümüzde çok daha büyük önem arz etmektedir. Zira günümüzde Allah'ın kitabından, dolayısıyla ilimden uzaklaşıldığı için salihlerin ve suçluların yolları birbirine karıştırılmış, bu iki yolu birbirinden ayıran keskin çizgiler insanların çoğu tarafından görülemez olmuştur. İnsanlardan bir grup da bu keskin çizgileri gördükleri halde ya konuya gereken önemi vermediği için ya da bu ayrımın gerektirdiği yükümlülüğü kaldırmak nefislerine zor geldiği için görmezden gelmişlerdir.

Salihlerin yolunun yolcuları yürüdükleri bu çetin yolda pek çok sıkıntılarla karşılaşacaklardır. Zorluklar, engeller, zorbalıklar, zulümler, işkenceler ve daha neler neler…

İşin enteresan tarafı bu zorluklar uzaktan değil, çoğunlukla içinde yaşamış olduğu toplumun bireylerinden bazen de en yakın akrabalarından gelecektir. Bu durum özellikle Türkiye gibi daha önceleri İslam'ın hâkim olduğu topraklar da gerçekleşiyor ise iş, daha da zor olacaktır. Çünkü bu noktada karşılarına çıkacak

olan insanların hemen hemen hepsi "Biz Müslümanlardanız" diyen insanlardan oluşacaktır. İsimleri müslüman ismi olan, camileri, mescitleri bulunan, camilerinde Cuma namazları kılınan, her ölenin arkasından cenaze namazının kılındığı, oruç tutan, kurban kesen, hacca giden bir toplumun bireyleri…

Hepsi de biz müslümanız demekte, şirk ve küfür halini kendisine yakıştırmayı hoş görmemektedir. Hatta zaman zaman ibadet kasıtlı davranışlarda bulunan düşmanlar da olacaktır. İşte bu noktada kişi beşeri yetersizliklerinin farkına varacak, iyi ve kötüyü ayırt etme yetisini Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'dan isteyecek, karşısında müslüman kılığına bürünmüş olan kişilerin gerçek yüzünü Allah'ın yardımıyla kavrayabilecektir.

Kişilerin eylemleri ve söylemleri neticesinde yaşantı modellerini anlamak suretiyle karşısında duranların salihlerden mi yoksa suçlular topluluğundan mı olduğunu Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın Kitabı ve Rasulünün sünneti sayesinde öğrenecektir. İslam'ın ve küfrün sınırlarını bildiği için kimlerin gerçekten müslüman,

kimlerin ise müslüman kılığındaki zalimler olduğunu daha iyi anlayacaktır.

Öyle ya! Günümüzde "Rabbim Allah" dediğin için sana düşman olanlar, Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'ya davet ettiğin için sana eziyet edenler, yapmak istediğin hayra mani olmak için elleriyle ve dilleriyle Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın nurunu söndürmek isteyenler genellikle "Ben Müslümanım" diyen insanlardan çıkmaktadır.

Şeytan insanları aldatmış, aslında gerçek İslam ile hiç tanışmadıkları halde, aslında hiç Müslüman olmadıkları halde belki de sadece bu topraklarda doğmalarından dolayı Müslüman ismini kendilerine yakıştırmıştır. Geleneklerde yerleşmiş olan İslam'ın bazı fiillerini yapmaları suretiyle de cehenneme uzanan yolda müslüman olduklarını zannetmeleri suretiyle onları avutmuştur.

İşte bu kargaşadan kurtulabilmek için her basiret sahibi müslüman, suçlu günahkârların yollarını bilmekle ve hayatını ona göre düzenlemekle mükelleftir. Çünkü mücrimlerin yollarını bilmek suretiyle düşmanlarının davranışlarını manalandırarak onlardan uzaklaşacak ve

kendi yoluna da daha mutmain bir kalp ile sarılacaktır.

Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab *(rahimehullah)*'a ait olan elinizdeki "Mesâilu'l Cahiliyye" adlı risale de bu konuda kaleme alınmış en güzel eserlerdendir. Şeyh, risalesinde cahiliye toplumuna ait toplam 128 özelliğe değinmiştir.

Her ne kadar risale daha önceden Türkçeye tercüme edilip internet ortamında paylaşılıyor olsa da kitap haline getirilmesinin de faydalı olacağını düşündük. Bundan dolayı risaleyi yeniden tercüme edip ihtiyaç hissettiğimiz yerlerde de gerekli açıklamaları dip not olarak vermeyi uygun gördük.

Rabbimizden yapmış olduğumuz bu çalışmayı kabul buyurmasını, bu vesileyle gerek eserin müellifi Şeyhulislam Muhammed b. Abdulvehhab'ı gerekse de biz aciz kullarını rahmeti ile kuşatmasını niyaz ederiz.

Nedâ Yayınları

22/05/2011

Mukaddime

Şeyh Muhammed bin Abdulvehhab *(rahimehullah)* şöyle demiştir:

"Bu risalede zikredeceğimiz özellikler, Ehli kitaptan olsun, ümmilerden olsun, Cahiliye Devri halkına ait olan özellikler olup Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bu özelliklerin tümünde onlara muhalefet etmiştir. Dolayısıyla bahsedilen özellikleri her Müslümanın bilmesi gerekir. Zira bunlar öğrenildiğinde zıttı olan güzel özellikler de ortaya çıkacaktır. Hiç şüphesiz bir şeyin zıttının ortaya çıkarılması, o şeyin daha iyi anlaşılmasını sağlar.

Cahiliye Devrinin özelliklerinin en önemlisi ve en tehlikelisi Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in getirmiş olduklarına karşı kalpte imanın bulunmamasıdır. Eğer kişide cahiliyye halkının sahip olduğu özellikler bulunur, üstüne bir de imanın kalpte bulunmayışı eklenirse Al-lah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın bildirmiş olduğu hüsran gerçekleşmiş olur:

{الَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ}

"Batıla inanıp Allah'ı inkar edenler var ya! İşte ziyana uğrayacak olanlar onlardır." (29 Ankebut/52)

CAHİLİYE TOPLUMUNUN ÖZELLİKLERİ

1. Onlar, ibadetlerinde ve dualarında salih kimseleri Allah'a ortak koşarlar. Salih kimselerin Allah katında kendilerine şefaat edeceklerini ümit ettiklerinden dolayı onları, dua ve ibadetlerinde Allah'a ortak koşarlar. Allah'ın ve salih kimselerin bundan hoşnut olacağını zannederler. Oysa Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmaktadır:

{وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لا يَضُرُّهُمْ وَلا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ}

"Onlar, Allah'ı bırakıp kendilerine ne zarar ne de fayda verebilecek şeylere tapıyorlar ve "Bunlar, Allah katında bizim şefaatçilerimizdir" diyorlar." (10 Yunus/18)

{وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إلاَّ لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى}

"Allah'ı bırakıp kendilerine birtakım dostlar edinenler "Onlara, sadece bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz" derler." (39 Zümer/3)

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bütün peygamberlerin gönderilme gayesi olan ihlası (ibadeti Allah'a has kılmak) getirmiş ve bunun Allah'ın dini olduğunu insanlara beyan etmiştir. Ayrıca, yalnızca Allah için yapılan ibadetlerin dışında hiçbir amelin kabul edilmeyeceğini, müşriklerin yaptıklarını onaylayan kimselere cennetin haram kılındığını ve varış yerinin cehennem olacağını da bildirmiştir.

İşte bu özellik sebebiyle insanlar müslüman ve kafir olarak iki sınıfa ayrılmış, her iki grup arasında düşmanlık meydana gelmiş ve cihad üzerimize farz kılınmıştır. Bu hususta Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmaktadır:

{وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لاَ تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ}

“Fitne ortadan kalkıncaya ve din tamamen Allah’ın oluncaya kadar onlarla savaşın!” (8 Enfal/39)

2. Cahiliyye toplumunun fertleri dinleri hususunda fırkalara (gruplara) ayrılmışlardır. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* bu hususta şöyle buyurmaktadır:

{مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ}

“Dinlerini parçalayan ve bölük bölük olanlardan olmayın! Onlardan her fırka kendilerinde olan ile övünmektedir.” (30 Rum/32)

Yine onlar, sahip oldukları dünyalık sebebiyle de fırkalara ayrılmışlar ve her fırka, üzerinde olduğu yolun hak olduğunu iddia etmiştir. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* dinde birlik ve beraberliği emretmiş ve şöyle buyurmuştur:

{شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَ لاَ تَتَفَرَّقُوا فِيهِ}

“Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin diye Nuh’a tavsiye ettiğimizi, sana vahyettiğimizi, İbrahim’e, Musa’ya ve İsa’ya tavsiye ettiğimizi Allah size de şeriat kıldı.” (42 Şura/13)

{إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ}

“Dinlerini parça parça edip gruplara ayrılanlar var ya... Senin onlarla hiçbir ilişkin yoktur.” (6 Enam/159)

Ayrıca Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* onlara benzemeyi ve dinde fırkalara ayrılmayı yasaklayarak şöyle buyurmuştur:

{ولا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ}

“Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düşenler gibi olmayın!” (3 Al-i İmran/105)

{وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلا تَفرَّقُوا}

“Hep birlikte Allah’ın ipine sımsıkı yapışın, parçalanmayın!” (3 Al-i İmran/103)

3. Cahiliyye toplumunun bir diğer özelliği de otoriteye itaatsizliği ve boyun eğmemeyi fazilet saymalarıdır. İtaati, gurur kırıcı ve küçük düşürücü bir iş olarak görürler.[1] Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onlara bu hususta da muhalefet etmiş ve idarecilerin zulmüne maruz kalındığında sabırlı olmayı emretmiştir. Yine onları dinlemeyi, itaat etmeyi ve onlara nasihatte bulunmayı da emretmiştir. Hatta nasihat etme hususunun üzerinde oldukça durmuş ve konuyu kararlı bir biçimde defalarca gündeme getirmiştir.

Buraya kadar zikretmiş olduğumuz Cahiliyye toplumuna ait 3 özellik, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'den rivayet edilen bir hadiste

[1] Allah *(Subhanehu ve Tealâ) "Ey iman edenler Allah'a ve Peygambere itaat edin! Ayrıca sizden olan ululemre (idarecilere) de..." (4 Nisa/59)* buyurarak bizden olan Müslüman emirlere itaat etmemizi emretmiştir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* de "Allah'a isyanın olduğu yerde kula itaat yoktur" ve "İtaat ancak maruf şeylerde olur" ve "Allah'a karşı bir günah söz konusu olunca mahluka itaat gerekmez" buyurarak ululemre olan itaatin sınırlarını belirlemiştir.

birarada zikredilmiştir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

{إنّ اللّهَ يَرْضَىَ لَكُمْ ثَلاَثاً أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلاَ تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً, وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعاً وَلاَ تَفَرّقُوا, وأن تُناصِحوا من ولاه الله أمركم}

"Allah sizin için şu üç şeyden razı olur: Yalnızca O'na ibadet edip hiçbir şeyi ortak koşmamak, Allah'ın ipine hep birlikte sarılıp fırkalara ayrılmamak ve Allah'ın sizin üzerinize idareci tayin ettiği kimselere nasihatte bulunmak."[2]

İnsanoğlu için din ve dünya işleri hususunda bu üç özellikten herhangi birinin ihlal edilmesinden daha büyük bir zarar söz konusu değildir.

4. Onlar atalarını körü körüne taklid ederler. Hiç şüphesiz Cahiliye toplumunun dinlerinde bazı temel esaslar vardır. Bu esasların en mühimi ise taklitçiliktir.[3] Zira taklitçilik, tüm kafir

[2] Müttefekun Aleyh.

[3] Taklid, her zaman için kınanmış değildir. Eğer taklid Allah'ın razı olduğu hususlarda ve delille birlikte olursa buna "ittiba" denilir ve övülmüştür. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmuştur:

toplumların en belirgin özelliklerinden biridir. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* bu hususta şöyle buyurmuştur:

{وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إلاَّ قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى آثَارِهِمْ مُقْتَدُونَ}

"Senden önce de hangi memlekete uyarıcı göndermişsek oranın şımarık varlıklıları "Doğrusu babalarımızı bir din üzerinde bulduk. Biz de onların izlerini izlemekteyiz" dediler." (43 Zuhruf /23)

{وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ}

"(Yusuf) dedi ki: Atalarım İbrahim, İshak ve Yakub'un dinine tabi oldum." (12 Yusuf/38)

Müşriklerin taklitten dolayı kınandıkları ayetleri incelediğimizde ise onların atalarını delilsiz ve körü körüne taklid etmekte olduklarını görmekteyiz:

"Onlara "Allah'ın indirdiğine uyun" denildiği zaman "Hayır! Biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz yola uyarız" derler. Peki, ya ataları bir şey anlamamış, doğruyu da bulamamış iseler de mi?" (2 Bakara/170)

"Onlara "Allah'ın indirdiğine uyun" denildiğinde "Hayır! Biz babalarımızı üzerinde bulduğumuz yola uyarız" derler. Şeytan onları (babalarını) cehennem azabına çağırıyor idiyse de mi onlara uyacaklar?" (31 Lokman/21)

Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın şu ayetleri de taklitçiler hakkında nazil olmuştur:

{قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَى وَفُرَادَى ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ}

"De ki: Size bir tek öğüt vereceğim. Allah için ikişer ikişer ve teker teker ayağa kalkın, sonra da düşünün! Arkadaşınızda (peygamberde) delilikten eser yoktur. O, şiddetli bir azabın önünde sizi sakındıran bir peygamberdir." (34 Sebe/46)

{اتَّبِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلاَ تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ}

"Rabbinizden size indirilene (Kuran'a) uyun! O'nu bırakıp da başka dostların peşinden gitmeyin! Ne kadar da az öğüt alıyorsunuz." (7 Araf/3)

5. Cahiliye toplumunun en belirgin özelliklerinden birisi de, meselelerin çözümü hususunda

çoğunluğa tabi olarak sapmaları ve hakka karşı "Herkes böyle yapıyor" diye kendilerini temize çıkarmalarıdır. Ve yine bu kimseler, bir şeyin yanlış olduğunu ispatlamak için o şeyin garipliğini ve bağlılarının sayı olarak az olmasını kendilerine delil kabul ederler. Oysa Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* onların bu iddialarını reddetmekte ve meseleyi Kuran'da pek çok yerde açıklığa kavuşturmaktadır.

6. Cahiliyye toplumu, kendi yaptıklarına delil olarak atalarının yaptığı işleri öne sürerler.

Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmaktadır:

{قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى}

"Firavun: "Öyle ise bizden önceki milletlerin hali ne olacak?" dedi." (20 Taha/51)

{مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ}

"(Nuh'un kavminin inkarcı ileri gelenleri şöyle dediler) Biz, geçmişteki atalarımızdan böyle bir şey duymadık." (23 Müminun/24)

7. Anlayışta, amelde, mal ve makamda güçlü kılınmış kimseleri Hakka karşı kendilerine hüc-

cet kabul ederler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* onların bu davranışlarını redderek şöyle buyurmaktadır:

{وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ}

"Andolsun ki onlara size vermediğimiz kudret ve serveti vermiştik." (46 Ahkaf/26)

{وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ}

"Daha önce kafirlere karşı zafer isterlerken kendilerine Allah katından ellerindeki Tevrat'ı doğrulayan bir kitap gelip de bilip öğrendikleri gerçekler karşılarına dikilince onu inkar ettiler." (2 Bakara/89)

{الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ}

"Kendilerine kitap verdiklerimiz onu (o kitaptaki peygamberi) öz oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar." (2 Bakara/146)

8. Cahiliye toplumunun bireyleri bir davaya sadece güçsüz kimselerin tâbi olmasını, o davanın batıl oluşuna delil getirirler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*, Nuh *(aleyhisselam)*'ın

kavminin kendilerine gönderilen peygambere şöyle dediğini haber vermektedir:

{قَالُوا أَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ}

"Sana düşük seviyeli kimseler tâbi olup dururken biz sana iman eder miyiz hiç?" (26 Şuara/111)

Ayrıca onlar şöyle demişlerdir:

{أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا}

"Aramızda Allah'ın kendilerine lütuf ve ihsanda bulunduğu kimseler bunlar mı?" (6 Enam/53)

Ancak Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* onların bu iddialarını şöyle buyurarak reddetmektedir:

{أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ}

"Allah şükredenleri daha iyi bilmez mi?" (6 Enam/53)

9. Cahiliye toplumunun bireyleri, fasık âlimleri ve günahkar kulları kendilerine örnek alır ve onlara tabi olurlar. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* bu hususta şöyle buyurmuştur:

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ}

"Ey iman edenler! (Bilin ki) Hahamlar ve rahiplerin çoğu, insanların mallarını haksızlıkla yerler ve Allah yolundan alıkoyarlar." (9 Tevbe/34)

{لاَ تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلاَ تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ}

"De ki: Ey Kitap ehli! Dininizde haksız yere haddi aşmayın! Daha önceden sapan, birçoklarını saptıran ve yolun doğrusundan uzaklaşan bir topluma da uymayın!" (5 Maide/77)

10. Onlar, dinin batıl olduğunu ispatlamak için dine tabi olanların akılsız veya kıt anlayışlı insanlar olduğunu iddia ederler.

{فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلاَّ بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلاَّ الَّذِينَ هُمْ أَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّأْيِ}

"(Nuh'un) Kavminden ileri gelen kâfirler dediler ki: Biz seni sadece bizim gibi bir insan olarak görüyoruz. Basit görüşle hareket eden alt tabakamızdan

başka hiç kimsenin sana uyduğunu görmüyoruz." (11 Hud/27)

11. Cahiliyye toplumunun fertleri, birçok ayette de gördüğümüz gibi kendilerine sadece fasid kıyasları delil alırlar.

{قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلاَّ بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ}

"Onlar dediler ki: Siz de bizim gibi bir insandan başka bir şey değilsiniz. Siz bizi atalarımızın tapmış olduğu şeylerden döndürmek istiyorsunuz. Öyleyse bize, apaçık bir delil getirin!" (14 İbrahim/10)

12. Onlar, doğru ve gerçek kıyasları ise reddederler. Bu ve bundan önceki özelliklerin meydana gelmesinin yegane sebebi, benzerlikleri ve farklılıkları anlamada anlayışlarının kıt olmasıdır.

13. Onlar âlimler ve salih kimseler hakkında aşırıya giderler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

{يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لاَ تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلاَ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلاَّ الْحَقَّ}

"Ey Ehl-i kitab! Dininizde aşırı gitmeyin ve Allah hakkında hak sözden başkasını söylemeyin!" (4 Nisa/171)

14. Hakkı inkar eder ve batılı tasdik ederler. Allah'ın reddettiğini kabul eder, Allah'ın doğruladığını inkar ederler. Allah'ın vahyinden yüz çevirerek arzularına ve zanlarına uyarlar.

15. Hakkı kabul etmemek için batıl mazeretler öne sürerler. Onlar, Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* katından gelen Hakk'a uymamalarına, anlayışlarının kıt oluşunu mazeret gösterirlerdi.

{قُلُوبُنَا غُلْفٌ}

"(Dediler ki) Kalplerimiz perdelidir." (4 Nisa/155)

{يَا شُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ}

"(Dediler ki) Ya Şuayb! Söylediklerinin çoğunu anlamıyoruz." (10 Hud/91)

Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* ise onların yalancı olduğunu ve anlayışlarının kıt olmasının, kalplerinin mühürlü olmasından, kalplerinin mühürlü olmasının da kafir olmalarından ileri geldiğini bildirmiştir.

16. Sihir ve büyü kitaplarını, Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* tarafından kendilerine verilen kitapların yerine koydular.

{نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ * وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكِ سُلَيْمَانَ}

"Allah tarafından kendilerine, yanlarında bulunanı tasdik edici bir elçi gelince Ehl-i kitaptan bir gurup, sanki Allah'ın kitabını bilmiyormuş gibi onu arkalarına atıp terk ettiler. Süleyman'ın hükümranlığı hakkında şeytanların uydurup söylediklerine tâbi oldular. Halbuki Süleyman büyü yapıp kâfir olmadı." (2 Bakara/101,102)

17. Onlar kendi sapkınlıklarını peygamberlerine atfederler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın bize bildirdiklerinden anlaşıldığı üzere onlar, kendi sapkınlıklarını peygamberlerinin üzerine atmaktan hiç çekinmezler.

{وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ}

"Halbuki Süleyman büyü yapıp kafir olmadı." (2 Bakara/102)

{مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَ لاَ نَصْرَانِيًّا}

"İbrahim ne Yahudi, ne de Hıristiyan idi." (3 Ali İmran/67)[4]

18. İbrahim *(aleyhisselam)*'ın yolunu ve menhecini takip etmedikleri halde kendilerini ona atfederler. Böylece sözleri ile yaptıkları birbiriyle çelişir.

19. Kendilerini salihlere nispet eden kimselerin davranışları sebebiyle salihleri suçlarlar. Örneğin Yahudiler, İsa *(aleyhisselam)*'ı, Yahudi ve Hrıstiyanlar her ikisi birlikte Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i inkar ederken bu yöntemi kullanmaktadırlar.

20. Sihirbazların ve büyücülerin hilelerinin, Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın salih kullarına

---

[4] Yahudiler, aralarında büyücülük yaygınlaşmaya başlayınca büyücülüğü Süleyman *(aleyhisselam)*'a nispet ettiler. Birinci ayette yahudilerin bu iddiaları reddedilmektedir. İkinci ayette ise Yahudi ve Hıristiyanların batıl dinlerini İbrahim *(aleyhisselam)*'a nispet etmeleri reddedilmektedir. Ayetin devamında Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmaktadır:

"Fakat o, Allah'ı birleyen dosdoğru bir müslüman idi ve müşriklerden değildi. İnsanların İbrahim'e en yakın olanı, ona uyanlar ve şu Peygamber (Muhammed) ile O'na iman edenlerdir. Şüphesiz Allah müminlerin dostudur." (3 Ali İmran/67-68)

bahşettiği kerametler türünden olduğuna inanırlar. Süleyman *(aleyhisselam)*'a yaptıkları gibi bunu peygamberlere nispet ederlerdi.

21. Onların ibadetleri ıslık çalmak ve el çırpmaktan başka bir şey değildi.[5]

22. Onlar dinlerini oyun ve eğlence edinirlerdi.[6]

---

[5] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

"Onların Beytullah yanındaki duaları da ıslık çalmak ve el çırpmaktan başka bir şey değildir." (8 Enfal/35)

[6] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* kafirlerin bu özelliğini Kuran'da zikretmiş ve kendilerine verilecek cezayı da bildirmiştir:

"O kâfirler ki, dinlerini bir eğlence ve oyun edindiler de dünya hayatı onları aldattı. Onlar, bu günleri ile karşılaşacaklarını unuttukları ve ayetlerimizi bile bile inkâr ettikleri gibi Biz de bugün onları unuturuz." (7 Araf/51)

Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* dinlerini oyun ve eğlence edinen bu kimselerden uzak durmamızı emretmiş ve şöyle buyurmuştur:

"Dinlerini bir oyuncak ve eğlence edinen ve dünya hayatının kendisini aldattığı kimseleri (bir tarafa) bırak! Kazandıkları sebebiyle hiçbir nefsin felâkete

23. Onlar, bu dünya hayatına aldanırlar. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın bir kimseye dünya malı vermesini, o kimseden razı olduğu şeklinde algılarlar. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* ise bu konuda şöyle buyurmuştur:

{وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ}

"Ve dediler ki: Biz malca ve evlâtça daha çoğuz ve biz azaba uğratılacak da değiliz." (34 Sebe/35)[7]

24. Onlar, Hak yolda zayıf ve güçsüz kimseler bulunduğundan dolayı kibirlenerek Hak yola

---

dûçar olmaması için Kur'an ile nasihat et!" (6 Enam/70)

[7] İmam Kurtubi bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: "Allah, onların bu sözlerini ve delil diye gösterdikleri zenginliklerini reddederek "*De ki: Rabbim, dilediğine bol rızık verir ve (dilediğinden) kısar; fakat insanların çoğu bilmezler." (34 Sebe/36)* buyurmaktadır. Yani rızıkları itibariyle kulları arasında imtihan olması amacıyla üstünlüğü takdir eden Allah'tır. Bu hiçbir şekilde akıbetlerin nasıl olacağına delalet etmez. Dünyada rızkın geniş olması, âhirette mutluluğun delili değildir. O halde sahip olduğunuz bu mallarınızın ve evlatlarınızın size yarın herhangi bir fayda sağlayacağını zannetmeyin."

girmekten kaçınırlar. Bu hususta Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmaktadır:

{ولا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ}

"Rablerinin rızasını isteyerek (sabah akşam) Allah'a yalvaranları yanından kovma!" (6 Enam/52)

25. Hak yolun ilk tâbilerinin zayıf kimseler olmasını, yolun batıl oluşuna delil getirirler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

{وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ}

"İnkâr edenler, iman edenler hakkında dediler ki: Bu iş bir hayır olsaydı, onlar bizi geçemezlerdi." (46 Ahkaf/11)

26. Onlar, Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın kitabını kavradıktan sonra kasıtlı ve bilinçli olarak tahrif ederler.[8]

---

[8] Onların bu durumunu Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* bize şu ayetlerle haber vermektedir:

"Ey müminler! Onların size inanacaklarını mı umuyorsunuz? Oysaki onlardan bir zümre, Allah'ın kelâmını işitirler de iyice anladıktan sonra bile bile onu tahrif ederlerdi. İman edenlerle karşılaştıklarında "İman ettik" derler, birbirleriyle baş başa kaldıklarında ise "Allah'ın size açtıklarını (Tevrat'taki bilgileri), Rabbiniz katında sizin aleyhinize hüccet getirmeleri için mi onlara anlatıyorsunuz? Bunları düşünemiyor musunuz!" derlerdi. Onlar bilmezler mi ki gizlediklerini de açıkça yaptıklarını da Allah bilmektedir!" (2 Bakara/75-77)

27. Onlar kendi elleriyle yazdıkları batıl kitapları Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın kitabıyla değiştirir ve bunu Allah'a atfederler.

{فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ}

"Elleriyle (bir) Kitap yazıp da sonra onu az bir bedel karşılığında satmak için "Bu Allah katındandır" diyenlere yazıklar olsun!" (2 Bakara/79)

28. Onlar, kendi taifelerinden gelmeyen hiçbir hakikati kabul etmezler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmuştur:

{وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ}

"(Onlara) "Allah'ın indirdiğine iman edin" denilince "Biz sadece bize indirilene (Tevrat'a) inanırız"

derler ve ondan başkasını inkâr ederler. Halbuki o Kur'an kendi ellerinde bulunanı (Tevrat) doğrulayıcı olarak gelmiş hak kitaptır." (2 Bakara/91)

29. Bununla birlikte onlar, bağlı bulundukları taifenin inançlarını da doğru dürüst bilmezler. Zira Allah *(Subhanehu ve Teâlâ)* aynı ayetin devamında şöyle buyurmaktadır:

{فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ}

"Eğer gerçekten inanıyor idiyseniz daha önce Allah'ın peygamberlerini neden öldürüyordunuz?"[9] *(2 Bakara/91)*

---

[9] İbni Kesir *(rahimehullah)* ayetin tefsirinde şöyle demiştir:

"Eğer size indirilene inandığınız iddiasında samimi iseniz elinizdeki Tevrat'ı tasdik eden ve onunla hükmetmeyi emreden peygamberleri niçin öldürdünüz? Siz Tevrat'ın nesh edilmediğini ve doğru olduğunu bildiğiniz halde inat ve kibrinizden dolayı peygamberleri zulüm ile öldürdünüz. Siz, sadece arzu ve heveslerinize tâbi olmaktasınız.

Nitekim Allah *(Subhanehu ve Teâlâ)* başka bir ayette şöyle buyurmuştur: *"Yoksa size bir peygamber nefsinizin istemediği bir şeyi getirdiği her seferinde büyüklenir misiniz? İçinizden bir grup onu yalanladınız ve bir grup da onu öldürüyordunuz." (2 Bakara/87)*"

30. Allah *(Subhanehu ve Teâlâ)*'nın en büyük mucizelerindendir ki onlar, Allah'ın emirlerini terk edip yasaklarını çiğnemeye başladıklarında şu ayetin ifade ettiği mana gerçekleşti:

{كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ}

"Her grup kendilerinde bulunanla sevindi." (23 Müminun/53)[10]

31. Müşriklerin inançlarını İslam'a tercih edip, daha üstün kabul eder, küfrü ve kafirleri severler. Mensubu bulundukları dine karşı düşmanca bir tavır içinde olmalarına rağmen kafirlerin din ve inanç sistemlerine sevgi besle-

---

[10] İmam Taberi ayetin tefsirinde şöyle demiştir:

"Kendilerine Peygamber gönderilen ümmetler, tek bir din üzerine devam etmek yerine, dinlerini çeşitli kitaplar şeklinde ayırdılar. Her fırka, elinde bulunan kitabı kabul edip diğer fırkaya ait kitabı reddeder oldu. Her fırka kendi dinini beğenip sevinir oldu.

Bu ayet, hak dinin tek olmasına rağmen insanların, bunu parçalayıp birbirleriyle çelişen dinler icad ettiklerini ve herkesin kendi dininden memnun olup diğerinin dinini reddettiğini, böylece insanların da çeşitli fırkalara ayrıldığını beyan ediyor."

yip saygı duyarlar. Oysa kafirler hem bunlara, hem müslümanlara hem de Rasule düşmandırlar. Onların fitnelerini de sonsuz bir sevgiyle karşılarlar. Nitekim Rasulullah (s.a.v.), onlara Musa (a.s.)'nın getirdiği din ve inanç esaslarıyla gelince, Rasulullah'a karşı düşmanca tavır almışlar ve Firavun'un dininde olan büyücülerin kitaplarına uymayı kabul etmişlerdir. Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

"Şu, kitaptan kendilerine biraz pay verilenlere bakmaz mısın? Cibt'e ve tağut'a inanıyorlar ve diğer inkar edenlere: "Bunlar mü'minlerden daha doğru bir yoldadır." diyorlar." (Nisa: 4/51)

32. Hakikat ve doğru onların hoşlanmadıkları ya da anlaşmazlık üzere oldukları kimselerden geldiğinde hemen onu inkar ederler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmaktadır:

{وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ}

“Yahudiler "Hıristiyanlar doğru yolda değildir" dediler. Hıristiyanlar da "Yahudiler doğru yolda değildir" dediler.” (2 Bakara/113)[11]

[11] İmam Taberi bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir:

33. Onlar, kendi dinlerinde olan ve daha önce kabul ettikleri şeyleri inkar ederler. Tıpkı Kabe’yi tavaf etme konusunda yaptıkları gibi... Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmuştur:

“Yahudi ve Hıristiyanların birbirlerine söyledikleri bu sözlere benzer sözleri Arapların ve diğer kavimlerin müşrik cahilleri de söylüyorlardı.

Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* müminlere, Yahudi ve Hıristiyanların birbirlerini tahkir etmelerini bildirmesinin sebebi, bu guruplardan her birinin iman ettiklerini iddia ettikleri kendi kitaplarının hükümlerini dahi çiğnediklerini bildirmektir. Zira Hıristiyanların hak kitap kabul ettikleri İncil, Tevrat’taki Musa *(aleyhisselam)*’ın peygamberliğini ve İsrail oğullarına farz kılınan hükümlerin hak olduğunu zikretmektedir. Buna rağmen Hıristiyanlar, kendi kitapları olan İncili tahrif etmiş, Musa *(aleyhisselam)*’ın peygamberliğini ve Tevrat’ın hükümlerini reddetmişlerdir.

Aynı şekilde Yahudilerin hak kitap kabul ettikleri Tevrat, kendisinden sonra İncil'in geleceğini ve İsa *(aleyhisselam)*’ın hak peygamber olduğunu zikretmiştir. Buna rağmen Yahudiler bizzat kendi kitaplarını tahrif ederek İsa *(aleyhisselam)*’ın peygamberliğini ve İncilin hak kitap olduğunu reddetmişlerdir. Her biri diğerini dini yönden hiç bir şey olmamakla suçlamıştır.”

{مَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إلاَّ مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ}

"Kendini bilmezlerden başka kim İbrahim'in dininden yüz çevirir?" (2 Bakara/130)[12]

34. Onlardan her bir fırka yalnızca kendilerinin kurtuluşa ereceğini iddia etmektedir.[13] Ancak Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* onları şu ayetle yalanlamaktadır:

{هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ}

"Eğer gerçekten doğru söylüyorsanız haydi delilinizi getirin!" (2 Bakara/111)

---

[12] Hiç şüphesiz İbrahim *(aleyhisselam)*'ın kendisinden sonra bıraktığı sünnetine muhalefet eden kimse, Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'ya muhalefet etmiş sayılır. Keza İbrahim *(aleyhisselam)*'ın hanif dinine davet eden Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e muhalefet eden kimse de İbrahim *(aleyhisselam)*'a muhalefet etmiş olur. Böylece Allah'ın emirlerine karşı çıkmış olur.

[13] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

"(Ehli Kitab) "Yahudi veya Hıristiyan olmayan kimse elbette cennete girmeyecek" dediler. Bu, onların kuruntularıdır." (2 Bakara/111)

Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* bir sonraki ayette hak olanı beyan ederek şöyle buyurmaktadır:

{بَلَى مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَ لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ}

"Bilâkis, kim muhsin olarak yüzünü Allah'a döndürürse (Allah'a hakkıyla kulluk ederse) onun ecri Rabbi katındadır. Öyleleri için ne bir korku vardır, ne de üzüntü çekerler." (2 Bakara/112)

35. Onlar, avret yerlerini açarak ibadette bulunurlardı. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmuştur:

{وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لا تَعْلَمُونَ}

"Onlar bir kötülük yaptıkları zaman "Babalarımızı bu yolda bulduk. Allah da bize bunu emretti" derler. De ki: Allah kötülüğü emretmez. Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?" (7 Araf/28)

36. Onlar, kendilerine haram kılınmış olan şeyleri helal görürler ve Allah'a ortaklar koşarlar.

37. Onlar, rahiplerini ve hahamlarını Allah'tan gayrı rabler edinerek Allah'a şirk koşarlar.[14]

38. Onlar, Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın sıfatlarında ilhada giderlerdi. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmuştur:

{وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ}

"Siz, yaptıklarınızın çoğunu Allah'ın bilmeyeceğini zannediyordunuz." (41 Fussilet/22)

39. Onlar, Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın isimleri hususunda da ilhada giderler.

{وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ}

---

[14] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmuştur:

"(Yahudiler) Allah'ı bırakıp bilginlerini (hahamlarını), (hıristiyanlar) da rahiplerini ve Meryem oğlu Mesîh'i (İsa'yı) rabler edindiler. Halbuki onlara ancak tek ilâha kulluk etmeleri emrolundu. O'ndan başka tanrı yoktur. O, bunların ortak koştukları şeylerden uzaktır." (9 Tevbe/31)

"Onlar Rahman'ı inkâr ediyorlar." (13 Rad/30)

40. Firavun ailesinin sözlerinde olduğu gibi Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın isimlerinde ta'tile[15] başvururlar.

41. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'ya türlü türlü noksanlıklar izafe ederler.[16]

42. Mecusilerin inançlarında olduğu gibi Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'ya mülkünde şirk koşarlar.

43. Kaderi inkâr ederler.[17]

---

[15] Ta'til; ilahi sıfatları reddetmek ve bu sıfatların Allah'ın zatı ile kaim olduklarını kabul etmemektir.

[16] Kafirlerin Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'ya isnad ettikleri eksikliklerden birisi O'nun evlad edindiğini iddia etmeleridir. Yahudiler Uzeyr *(aleyhisselam)*'ın, Hıristiyanlar da İsa *(aleyhisselam)*'ın Allah'ın oğlu olduğuna, Mekkeli müşrikler ise meleklerin Allah'ın kızları olduklarına inanırlardı.

Yahudiler Allah'a cimrilik nispet etmiş, Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* da onlara şöyle cevap vermiştir:

"Onlar "Allah'ın eli bağlıdır" dediler. Hay dedikleri yüzünden elleri bağlanası ve lânet olasılar! Bilâkis Allah'ın elleri açıktır, dilediği gibi verir." (5 Maide/64)

44. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*’ya karşı kaderi mazeret olarak kullanırlar.[18]

---

[17] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* kader hakkında şöyle buyurmuştur:

“Haberiniz olsun ki Biz, her şeyi bir kadere göre yarattık.” (54 Kamer/49)

“Yeryüzünde vuku bulan ve sizin başınıza gelen herhangi bir musibet yoktur ki Biz onu yaratmadan önce, bir kitapta yazılmış olmasın.” (57 Hadid/22)

Ehli Sünnet nazarında kaderin mertebeleri dörttür:

1. Allah’ın ezelden ebede her şeyi bütün incelikleriyle bildiğine iman etmek.

2. Allah’ın kıyamet gününe kadar olacak her türlü şeyi, levh-i mahfuzda kaydettiğine iman etmek.

3. Kainatta meydana gelen her şeyin Allah’ın dilemesiyle olduğuna iman etmek.

4. Allah’ın ilmiyle bildiği, levh-i mahfuza yazdığı ve dilediği her şeyin takdir olunduğu gibi yaratıldığına iman etmek.

[18] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

“Allah'a ortak koşanlar diyecekler ki: "Allah dileseydi ne biz ortak koşardık, ne de atalarımız ortak koşardı, hiçbir şeyi de haram kılmazdık." Onlardan önce yalanlayanlar da böyle söylemişlerdi de sonunda azabımızı tatmışlardı. De ki: Yanınızda bize çıkarabileceğiniz bir bilgi mi var? Siz, sadece zanna

45. Allah’ın kaderini kullanarak şeriatine karşı gelirler.

46. Onlar, dehre (zamana) söverler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* müşriklerin şöyle dediklerini bize bildirmiştir:

{وَقَالُوا مَا هِيَ إِلاّ حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلاّ الدَّهْرُ}

“Hayat, ancak bu dünya hayatımızdan ibarettir. Ölürüz ve yaşarız. Bizi ancak geçen zaman yokluğa sürükler.” (45 Casiye/24)

47. Allah’ın nimetlerini, O’ndan başkasına atfeder ve nankörlük ederler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

{يَعْرِفُونَ نِعْمَةَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ}

---

uyuyorsunuz ve sadece saçmalıyorsunuz.” (6 Enam/148)

“Ortak koşanlar dediler ki: Allah dileseydi ne biz ne de atalarımız O’ndan başkasına tapardık. O’nun emir olmadan hiçbir şeyi de haram kılmazdık.” (16 Nahl/35)

“Ve dediler ki: Rahman dileseydi biz onlara tapmazdık.” (43 Zuhruf/20)

"Onlar Allah'ın nimetini bilirler (itiraf ederler). Sonra da onu inkar ederler. Onların çoğu kafirdir." (16 Nahl/83)

48. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın ayetlerini inkar ederler.[19]

49. Allah'ın ayetlerinin bazılarını inkar ederlerdi.[20]

50. Onlar Allah'ın peygamberlere indirdiklerine iman etmezler ve şöyle derler:

{قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى بَشَرٍ مِنْ شَيْءٍ}

[19] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

"Onlar her türlü ayeti görseler de yine inanmazlar. Doğru yolu görseler onu yol edinmezler. Ama azgınlık yolunu görseler onu yol edinirler. Çünkü onlar âyetlerimizi yalanladılar ve onları umursamaz oldular." (7 Araf/146)

[20] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

"Yoksa siz Kitab'ın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? Sizden böyle davrananların cezası dünya hayatında ancak rüsvaylık, kıyamet gününde ise en şiddetli azaba itilmektir. Allah sizin yapmakta olduklarınızdan asla gafil değildir." (2 Bakara/85)

"Dediler ki: Allah hiçbir beşere bir şey indirmedi." (6 Enam/91)

51. Kuran'ın, Allah'ın kelamı olduğuna inanmaz ve beşer sözü olduğunu söylerler.

{إِنْ هَذَا إِلاّ قَوْلُ الْبَشَرِ}

"Bu, insan sözünden başka bir şey değil." (74 Muddessir/25)

52. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın hikmetlerine saldırırlar ve iftira ederler.

53. Peygamber ile gönderilenleri inkar etmek için gizli veya açık birçok tuzak kurarlar. Bu hususta Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmaktadır:

{وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ}

"Onlar tuzak kurdular. Allah da onlara tuzak kurdu. Allah, tuzak kuranların en hayırlısıdır." (3 Ali İmran/54)

{وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ }

"Ehl-i kitaptan bir taife dedi ki: Müminlere indirilmiş olana sabahleyin inanıp akşamleyin inkar edin!" (3 Ali İmran/72)

54. Bir önceki maddede verilen ayette de geçtiği üzere onlar, yalanlamak ve karşı koymak için hakka tâbi olmaktadırlar.

55. Bağlı bulundukları yolda taassup gösterirler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* onların şöyle dediğini bildirmektedir:

{وَلا تُؤْمِنُوا إلاّ لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ}

"Sizin désininize uyanlardan başka hiçbir kimseye inanmayın." (3 Al-i İmran/73)

56. Şirki, İslam'a tâbi olmak olarak adlandırırlar. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

{مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ}

"Hiçbir beşerin, Allah'ın kendisine Kitap, hikmet ve peygamberlik vermesinden sonra insanlara "Allah'ı bırakıp da bana kul olun!" demesi mümkün değildir. Bilakis "Okutmakta ve öğretmekte olduğunuz Kitap uyarınca Rabbe halis kullar olun" demesi gerekir. Ve size asla "Melekleri ve peygamberleri ilahlar edinin!" diye de emretmez. Siz Müslüman olduktan sonra size hiç kafirliği emreder mi?" (3 Al-i İmran/79)

57. Allah'ın kelamını tahrif ederler ve kelimelere anlamlarının dışında başka manalar yüklerler.[21]

58. Kitaptaki kelimelerin anlamlarını olmayacak şekilde tevil ederler.

59. Hidayet üzere olan kimselere kötü lakaplar takarlar. Sabiî, Haşevî vs...

---

[21] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

"Kalpleri inanmamışken ağızlarıyla "inandık" diyenler, yahudilerden yalana kulak verenler ve başka bir topluluk hesabına casusluk yapanlardan inkara koşanlar seni üzmesin! Onlar, sözleri asıl yerlerinden değiştirir ve tahrif ederler. "Şöyle şöyle bir fetva size verilirse alın, verilmezse kaçının" derler. Allah'ın fitneye düşmesini dilediği kimse için Allah'a karşı senin elinden bir şey gelmez. İşte onlar Allah'ın, kalplerini arıtmak istemediği kimselerdir. Dünyada rezillik onlaradır. Onlara ahirette de büyük azab vardır." (6 Maide/41)

60. Allah *(Subhanehu ve Telâ)*'ya iftira ederler.[22]

61. Hakk'ı yalanlarlar.

62. Kendilerine karşı delillerle üstün gelindiği zaman hemen yöneticilere şikayette bulunurlar. Allah *(Subhanehu ve Teâlâ)* buyuruyor ki:

{وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَذَرُ مُوسَى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ}

"Firavun'un kavminden bazı ileri gelenler dediler ki: Musa'yı ve kavmini, sana ve ilahlarına başkaldırıp yeryüzünde bozgunculuk çıkarsınlar diye mi serbest bırakacaksınız?" (7 Araf/127)

[22] Onların Allah *(Subhanehu ve Teâlâ)*'ya attıkları iftiralar oldukça çoktur. Bunlardan bazılarını Allah *(Subhanehu ve Teâlâ)* Kuran'da zikretmiştir. Mesela:
"Onlar bir kötülük yaptıkları zaman "Babalarımızı bu yolda bulduk ve Allah bize bunu emretti" derler." (7 Araf/28)
"Söyledikleri Allah katından olmadığı halde "Bu Allah katındandır" derler. Onlar bile bile Allah'a iftira ediyorlar." (3 Al-i İmran/78)

63. Ayette de geçtiği üzere onlar, peygamberler ve beraberlerindeki müslümanları yeryüzünde fesad çıkarmakla suçlarlar.

64. Aynı şekilde onlar müslümanları, yöneticilerin dinine başkaldırmakla suçlarlar. Bu hususta Allah *(Subhanehu ve Teâlâ)* şöyle buyurmuştur:

{وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ}

"Sana ve ilahlarına başkaldırmaları için mi?" (7 Araf/127)

{إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ}

"Firavun dedi ki: Muhakkak ki ben onun (Musa) dininizi değiştireceğinden korkuyorum." (40 Mümin/26)

65. Yine onlar müslümanları, yöneticilerin (sahte) ilahlarına hakaret etmek ve onları aşağılamakla suçlarlar.

66. Onlar müslümanları, dini değiştirmekle itham etmektedirler. Allah *(Subhanehu ve Teâlâ)* şöyle buyurmuştur:

{إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ}

“Firavun dedi ki: Muhakkak ki ben onun (Musa) dininizi değiştireceğinden yahut yeryüzünde fesat çıkaracağından korkuyorum.” (40 Mümin/26)

67. Bir önceki ayette geçtiği üzere onlar müslümanları, yöneticilere hakaret etmek ve onları aşağılamakla itham ederler.

68. Onlar, her ne kadar hakkı terk etmiş olsalar da kendilerinde bulunan hak ile amel ettiklerini iddia ederler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmuştur:

{قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا}

“Dediler ki: Biz sadece bize indirilene (Tevrat’a) inanırız.” (2 Bakara/91)

69. Onlar ibadetlere bazı eklemeler yaparlar. Aşure günü ile ilgili tutumları buna örnektir. [23]

[23]Aşure gününe has olarak bayramlaşmak, aşure pişirip dağıtmak, süslenmek, yıkanmak, gusletmek, sürme çekmek, kına yakmak, sadaka vermek, kurban kesmek, mescidleri ziyaret etmek, evleri ve bahçeleri

70. Aynı zamanda onlar bazı ibadetlerde de eksiltme yaparlar. Arafat’ta vakfeye durmayı terk etmeleri gibi...

71. Yine onlar kendilerine vacip olan bazı amelleri terk ederler.

72. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* tarafından kendilerine rızık olarak verilen temiz ve güzel şeyleri terk ederek (kendilerince) ibadet ederler. [24]

süslemek, kadınların ve çocukların süslenmeleri, temiz güzel elbiseler giyilmesi, o günü açlık ve susuzluk günü yapmak, ağıt yapmak, zincirlerle dövünmek, siyah elbiseler giymek gibi fiiller cahiliye adetlerindendir.

Aşure gününden önceki ve sonraki günle beraber oruç tutmanın dışında bu güne özel olarak yapılan her türlü iş ve ibadet cahiliye halkının özelliklerini taklit etmek demektir.

[24] Ancak Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* onların bu davranışlarını reddetmiş ve şöyle buyurmuştur:

“Ey iman edenler! Allah'ın size helâl kıldığı iyi ve temiz şeyleri (siz kendinize) haram kılmayın ve sınırı aşmayın! Allah sınırı aşanları sevmez.” (5 Maide/87)

73. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın helal kıldığı ziyneti terk ederek (kendilerince) ibadet ederler. [25]

74. Onlar ilimsiz bir şekilde insanları dalalete (sapkınlığa) davet ederler.

75. Onlar bile bile insanları küfre davet etmektedirler.[26]

---

[25] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* bu hususta şöyle buyurmuştur:

"De ki: Allah'ın kulları için yarattığı ziyneti (süsü) ve temiz rızıkları kim haram kıldı? De ki: Onlar dünya hayatında, özellikle kıyamet gününde mü-minlerindir. İşte bilen bir topluluk için âyetleri böyle açıklıyoruz." (7 Araf/32)

[26] Bu; Yahudilerin, Kureyş müşriklerinin ve Firavun'un işlediği bir ameldir. Yahudiler ellerinde olan ilimle Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in peygamberliğinin hak olduğunu biliyorlardı. Ama bunu bile bile insanları Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e muhalefet ve düşmanlık göstermeye çağırıyorlardı. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

"Ehl-i kitaptan çoğu, hakikat kendilerine apaçık belli olduktan sonra, sırf içlerindeki kıskançlıktan dolayı sizi imanınızdan vazgeçirip küfre döndürmek istediler." (2 Bakara/109)

76. Nuh *(aleyhisselam)*'ın kavminin de yaptığı gibi büyük hileler ve tuzaklar kurarlar.[27]

77. Onlar ya facir âlimleri ya da cahil abidleri kendilerine imam (lider) seçerler.

Kureyş müşrikleri de inatlarından ve kibirlerinden dolayı Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e tabi olmadılar. Onlar da Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i kendi ilahlarına ibadet etmeye çağırıyorlardı.

Firavun da bildiği halde kavmini Allah'ı inkar etmeye, Musa *(aleyhisselam)*'a düşmanlık etmeye davet ediyordu. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* Firavun ve ileri gelenleri hakkında şöyle buyurmuştur:

"Kendileri de bunlara yakînen inandıkları halde, zulüm ve kibirlerinden ötürü onları inkâr ettiler." (27 Neml/14)

"Firavun, kavmini saptırdı, doğru yola sevk etmedi." (17 İsra/102)

[27] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* Nuh kavmi hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Onlar da büyük hileler, büyük desiseler kurdular ve dediler ki: "Sakın ilâhlarınızı bırakmayın! Hele Ved'den, Suvâ'dan, Yeğûs'tan, Ye'ûk'tan ve Nesr'den asla vazgeçmeyin!" Böylece onlar gerçekten birçoklarını saptırdılar. (Rabbim!) Sen de bu zalimlerin ancak şaşkınlıklarını arttır!" (71 Nuh/22-24)

{وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ * وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ * أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ * وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِيَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ }

"Oysaki onlardan bir zümre, Allah'ın kelâmını işitirler de iyice anladıktan sonra bile bile onu tahrif ederlerdi. (Münafıklar) inananlarla karşılaştıklarında "İman ettik" derler.

Birbirleriyle baş başa kaldıkları vakit ise "Allah-'ın size açtıklarını (Tevrat'taki bilgileri), Rabbiniz katında sizin aleyhinize hüccet getirmeleri için mi onlara anlatıyorsunuz. Bunları düşünemiyor musunuz?" derler.

Onlar bilmezler mi ki gizlediklerini de açıkça yaptıklarını da Allah bilmektedir. İçlerinde bir takım ümmîler vardır ki, Kitab'ı (Tevrat'ı) bilmezler. Bütün bildikleri kulaktan dolma şeylerdir. Onlar sadece zan ve tahminde bulunuyorlar." (2 Bakara/75-78)

78. Diğer insanlardan ayrı olarak sadece kendilerinin Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın dostu olduklarını iddia etmektedirler.

79. Onlar Allah'ın şeriatını terk ettikleri halde Allah'ı sevdiklerini iddia ederler. Oysa bu onların boş zannından başka bir şey değildir. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

{قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ}

"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın." (3 Al-i İmran/31)

80. Boş umutlara, hayallere kapılırlar. Tıpkı şu sözlerinde olduğu gibi:

{لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إلا أَيَّامًا مَعْدُودَةً}

"Sayılı birkaç gün müstesna, bize ateş dokunmayacaktır." (2 Bakara/80)

{لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَى}

"Yahudiler yahut hıristiyanlar hariç hiç kimse cennete giremeyecek" (2 Bakara/111)

81. Peygamberlerinin ve salih kimselerin mezarlarını mescid edinirler.

82. Ömer (r)'dan da rivayet edildiği üzere peygamberlerinden kalan eserleri mescid edinirler.

83. Kabirlerde mum ve kandil yakarlar.

84. Kabirleri bayram yeri edinirler.

85. Kabirlerin yanında kurban keserler.

86. Saygı duydukları kimselerden kalan eserlerle övünürler. Tıpkı Daru-n Nedve ile övündükleri gibi… Nitekim Hakem bin Huzzam Daru-n Nedve'yi sattığı zaman ona "Kureyş'in itibarını sattın" demişlerdi. O ise "Takva dışında bütün şeref yok olucudur" demişti.

87. Atalarıyla iftihar eder ve övünürler.

88. İnsanlara ırklarından dolayı taan ederler.

89. Yağmurun bazı yıldızların etkisi ile yağdığına inanırlar.

90. Ölen yakınlarının ardından ağıtlar yakar ve yas tutarlar.

91. Yaptıkları zulümlerle övünürler. Bu hususta Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın kitabında çok sayıda nas bulunmaktadır.

92. Görevlerini yerine getiriyor dahi olsalar yaptıkları işlerle övünürlerdi. Halbuki Allah (Subhanehu ve Tealâ)

93. Koyu bir taassup içerisindedirler. Hak ya da batıl olduğuna bakmaksızın sadece kendi hiziplerini savunurlar.[28]

94. Cahiliyye toplumunun bir diğer özelliği de; kişileri, başkalarının işlediği suçlardan dolayı cezalandırmalarıdır. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurarak onları reddetmiştir:

{وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى}

"Hiçbir suçlu, başkasının suçunu yüklenemez." (6 Enam/164)

---

[28] Oysa Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* bize hakkı ve adaleti ayakta tutmamızı emretmiştir:

"Ey iman edenler! Adaleti titizlikle ayakta tutan, kendiniz, ana-babanız ve akrabanız aleyhinde de olsa Allah için şahitlik eden kimseler olun! (Haklarında şahitlik ettikleriniz) zengin olsunlar, fakir olsunlar Allah onlara (sizden) daha yakındır. Hislerinize uyup adaletten sapmayın! Doğru şahitlik etmez yahut şâhidlik etmekten kaçınırsanız (biliniz ki) Allah yaptıklarınızdan haberdardır." (4 Nisa/135)

95. Onlar, annelerinden dolayı insanları ayıplarlar. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Bilal Habeşi'ye "Siyah (köle) kadının oğlu" diyerek annesinden dolayı ayıplayan Ebu Zer (r)'a "Sen onu annesinden dolayı mı ayıplıyorsun! Gerçekten de sen, üzerinde cahiliyeden izler bulunan birisisin"[29] buyurmuştur.

96. Kabe'nin koruyucusu ve hizmetçisi olduklarından dolayı övünürlerdi. Oysa Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurarak onları kınamıştır:

{مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سَامِرًا تَهْجُرُونَ}

"Kibirlenerek arkanızı döner, geceleyin (Kâbe'nin etrafında toplanarak) hezeyanlar savururdunuz." (23 Müminun/67)

97. Peygamber soyundan geliyor olmakla övünürler. Oysa Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmuştur:

{تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ}

[29] Buhari, İman, 30; Müslim, 4403.

"Onlar bir ümmetti, gelip geçti. Onların kazandıkları kendilerinin, sizin kazandıklarınız sizindir. Siz onların yaptıklarından sorguya çekilmezsiniz." (2 Bakara/134)

98. Kendi sanatları ile övünürler. Tüccarların kendilerini, çiftçilerden daha üstün görmeleri gibi...

99. Dünyaya ve dünya metaına oldukça fazla önem verirler. Rabbimiz onların şu sözlerini bize haber vermektedir:

{وَقَالُوا لَوْلاَ نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ}

"Ve dediler ki: Bu Kur'an iki şehirden bir büyük adama indirilse olmaz mıydı?" (43 Zuhruf/31)

100. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın verdiği hükümleri yargılarlar. Az önce de geçen şu ayette olduğu gibi...

"Ve dediler ki: Bu Kur'an iki şehirden bir büyük adama indirilse olmaz mıydı?" (43 Zuhruf/31)

101. Fakirleri küçümserler ve eziyet ederler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* bu davranışı yasaklamış ve şöyle buyurmuştur:

{وَلاَ تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ}

"Rablerinin rızasını isteyerek sabah akşam O'na yalvaranları kovma!" (6 Enam/52)

102. Onlar, rasullerin yolundan gidenleri ihlassız olmakla ve dünya metaını talep etmekle itham ederler. Ancak Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* onlara şöyle cevap vermiştir:

{مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ}

"Onların hesabından sana bir sorumluluk, senin hesabından da onlara herhangi bir sorumluluk yoktur. Sakın onları kovup da zalimlerden olma!" (6 Enam/52)

103. Meleklere küfrederler.

104. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* tarafından gönderilmiş rasulleri inkar ederler.

105. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* tarafından gönderilmiş kitapları inkar ederler.

106. Peygamberlerin veya kitapların Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* hakkında verdiği bilgilerden yüz çevirirler.

107. Ahireti inkar ederler.

108. (Kıyamet gününde) Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* ile buluşmayı inkar ederler.

109. Peygamberlerin Ahiret günüyle ilgili bildirdiklerinin bazılarını inkar ederler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

{أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ}

"İşte onlar, Rablerinin âyetlerini ve O'na kavuşmayı inkâr eden, bu yüzden amelleri boşa giden kimselerdir" (18 Kehf/105)

Bu, onların Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın şu buyruklarını inkar ettiklerini gösterir:

{مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ}

"Ceza gününün mâlikidir." (1 Fatiha/4)

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لا بَيْعٌ فِيهِ وَلا خُلَّةٌ وَلا شَفَاعَةٌ}

"Ey iman edenler! Kendisinde artık alış-veriş, dostluk ve kayırma bulunmayan gün (kıyamet)

gelmeden önce, size verdiğimiz rızıktan hayır yolunda harcayın." (2 Bakara/254)

{إلاّ مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ}

"Ancak bilerek hakka şahitlik edenler bunun dışındadır." (43 Zuhruf/86)

110. Kendilerine hakkı ve adaleti emreden kimseleri öldürürler.[30]

111. Cibte ve Tağuta iman ederler.[31]

112. Müşriklerin dinlerinin, Müslümanların dininden daha faziletli olduğunu söylerler.[32]

---

[30] Böyle kimseler hakkında Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın âyetlerini inkâr edenler, haksız yere peygamberlerin canlarına kıyanlar ve adaleti emreden insanları öldürenler (yok mu), onlara acı bir azabı haber ver!" (3 Al-i İmran/21)

[31] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

"Kendilerine Kitap'tan nasip verilenleri görmedin mi! Cibte ve Tağuta iman ediyorlar da kafirler için "Bunlar, Allah'a iman edenlerden daha doğru yoldadır" diyorlar." (4 Nisa/51)

[32] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* onların kafirler için *"Bunlar, Allah'a iman edenlerden daha doğru yol-*

113. Hakk'a batıl elbisesi giydirirler.[33]

114. Kendilerinin bilgisi olmasına rağmen hakkı gizlerler.[34]

115. Onların dalalete düşmelerinin en büyük sebeplerinden birisi de Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* hakkında bilgisizce konuşmalarıdır. [35]

---

dadır" diyorlar." (4 Nisa/51) dediklerini haber vermiştir.

[33] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* bu davranışlarını pek çok ayette yasaklamıştır.

"Bilerek hakkı bâtıl ile karıştırmayın ve hakkı gizlemeyin." (2 Bakara/42)

[34] Oysa Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* şöyle buyurmuştur:

"Allah, kendilerine kitap verilenlerden "Onu mutlaka insanlara açıklayacaksınız ve asla gizlemeyeceksiniz" diye söz almıştı. Onlar ise bunu kulak ardı ettiler ve az bir dünyalığa değiştiler." (3 Al-i İmran/87)

[35] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

"De ki: Rabbim ancak açık ve gizli kötülükleri, günahı ve haksız yere sınırı aşmayı, hakkında hiçbir delil indirmediği bir şeyi, Allah'a ortak koşmanızı ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır." (7 Araf/33)

116. Hakk'ı inkar ettiklerinden dolayı hayatları çelişkilerle doludur ve şaşkınlık içerisindedirler. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

{بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَرِيجٍ}

"Bilakis onlar, hak kendilerine gelince yalanladılar ve şimdi onlar şaşırmış bir haldedirler." (50 Kaf/5)[36]

117. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)*'nın vahyinin bir kısmına iman ederler diğer kısmını ise inkar ederler.[37]

118. Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* tarafından gönderilmiş olan rasullerin arasında ayırım yaparlar.[38]

---

[36] Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* peygamber olarak gönderilince Mekkeli müşrikler kendisi hakkında "sihirbaz, şair veya kahin" gibi daha birçok suçlamalarda bulundular. Aynı şekilde Kuran-ı Kerim hakkında ise "büyü, şiir, şair, kehanet" gibi ifadeler kullanmışlardı.

[37] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* onların bu davranışını kınamış ve *"Yoksa siz Kitab'ın bir kısmına iman edip bir kısmını inkar mı ediyorsunuz?" (2 Bakara/85)* buyurmuştur.

119. Hiçbir bilgiye sahip olmadıkları hususlarda bile tartışırlar. [39]

120. Hakikatte muhalefet etmelerine rağmen Selef-i Salihin'e tabi olduklarını iddia ederler.

---

[38] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

"Allah'ı ve peygamberlerini inkâr edenler ve (inanma hususunda) Allah ile peygamberlerini birbirinden ayırmak isteyip "Bir kısmına iman ederiz ama bir kısmına inanmayız" diyenler ve bunlar (iman ile küfür) arasında bir yol tutmak isteyenler yok mu? İşte gerçekten kâfirler bunlardır." (4 Nisa/150)

[39] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* Ehl-i Kitab hakkında şöyle buyurmuştur:

"İbrahim hakkında niçin çekişirsiniz? Halbuki Tevrat ve İncil, kesinlikle ondan sonra indirildi. Siz hiç düşünmez misiniz? İşte siz böyle kimselersiniz! Hadi hakkında bilgi sahibi olduğunuz konuda tartıştınız. Peki, bilgi sahibi olmadığınız konularda niçin tartışıyorsunuz! Oysaki Allah, her şeyi bilir, siz ise bilmezsiniz." (3 Al-i İmran/65,66)

Mekkeli Müşrikler hakkında ise:

"Onlar ilmini kavrayamadıkları ve yorumu kendilerine gelmemiş olanı yalanladılar. Onlardan öncekiler de böyle yalanlamışlardı." (10 Yunus/69)

121. İman etmiş kimseleri Allah'ın yolundan alıkoyarlar.

122. Küfrü ve küfür ehlini severler.[40]

123. Batıl inançları oldukça çoktur.

124. Toprağa çizgiler çizerek gelecek hakkında bilgi verirler.

125. Kuşların uçuş biçimlerini yorumlayarak gelecekle alakalı bilgiler verirler.

126. Kehanete inanırlar.

127. Tağuta muhakeme olurlar.[41]

128. İki bayram arasında evlenmeyi kerih görürler.

---

[40] Oysa Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* pek çok ayette kafirleri sevmeyi ve onlarla dostluk kurmayı yasaklamıştır.

"Ey iman edenler! Eğer benim yolumda savaşmak ve rızamı kazanmak için çıkmışsanız, benim de düşmanım sizin de düşmanınız olanlara sevgi göstererek onları dost edinmeyin!" (60 Mümtehine/1)

[41] Allah *(Subhanehu ve Tealâ)* buyuruyor ki:

"Sana indirilene ve senden önce indirilenlere inandıklarını ileri sürenleri görmedin mi? Tâğut'a inanmamaları kendilerine emr olunduğu halde, Tâğut'un önünde muhakemeleşmek istiyorlar. Halbuki şeytan onları büsbütün saptırmak istiyor." (4 Nisa/60)